

מפתח תשובות נכונות

שאלה	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
תשובה	(1)	(4)	(4)	(1)	(1)	(1)	(2)	(1)	(3)	(3)

שאלה	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
תשובה	(1)	(1)	(4)	(4)	(2)	(2)	(3)	(1)	(2)	(4)

שאלה	21	22	23
תשובה	(4)	(3)	(4)

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: אכסניה : לן -

היחס: אכסניה היא מקום המיועד ללינה. א' הוא המקום שבו הלקוח עושה ב'.

תשובה (1): מספרה : הסתפר. האם מספרה היא המקום שבו הלקוח מסתפר? כן. **המספרה** היא המקום שבו הלקוח **מסתפר**, בדיוק כפי שה**אכסניה** היא המקום שבו האורח **לן**.

תשובה (2): מרפאה : חלה. האם מרפאה היא המקום המיועד לחולי? לא. **במרפאה** מתרפאים או מקבלים טיפול רפואי, **לא** מספקים **חולי**.

תשובה (3): מסעדה : בישל. האם מסעדה היא המקום שבו מבשלים? לא מבחינת הלקוח. הלקוח אוכל **במסעדה**, **לא** **מבשל** בה. הבישול הוא פעולה של העובדים, בעוד שבאכסניה הלינה היא פעולה של האורח.

תשובה (4): משתלה : שתל. האם משתלה היא המקום שבו שותלים? לא מבחינת הלקוח. הלקוח קונה **במשתלה** צמחים, **לא** **שותל** בה. השתלה היא פעולת העובדים.

תשובה (1).

2. השאלה: היתר : רשאי -

היחס: מי שיש לו היתר, רשאי לעשות משהו. א' מעניק את המעמד של ב'.

תשובה (1): סיוע : מתקשה. האם מתקשה הוא מי שמקבל סיוע? לא. מי ש**מתקשה** זקוק **לסיוע**, אך קבלת סיוע כשלעצמה לא הופכת אדם למתקשה.

תשובה (2): אזהרה : זהיר. האם זהיר הוא מי שקיבל אזהרה? לא. **אזהרה** **עשויה** לגרום לאדם להיות **זהיר**, אך לא בהכרח - אדם יכול להתעלם מאזהרה.

תשובה (3): איסור : מוענש. האם מי שיש עליו איסור הוא מוענש? לא. מי שמפר את **האיסור** עלול להיענש, אך **האיסור** עצמו אינו מעניק מעמד של **מוענש**.

תשובה (4): פקודה : מחויב. האם מי שמקבל פקודה הוא מחויב? כן. בדיוק כפי שהיתר הופך אדם לרשאי, כך קבלת **פקודה** הופכת אדם **למחויב**.

תשובה (4).

3. השאלה: להב : גרזן -

היחס: להב הוא החלק הפעיל של הגרזן, החלק שמבצע את הפעולה (החיתוך). א' הוא החלק הפונקציונלי של ב'.

תשובה (1): פגיון : חרב. האם פגיון הוא חלק מחרב? לא. שניהם כלי נשק נפרדים.

תשובה (2): הדק : אקדח. האם ההדק הוא החלק הפונקציונלי של האקדח? לא בדיוק. ההדק הוא חלק ממנגנון ההפעלה של האקדח, אך הוא לא החלק שמבצע את הפעולה העיקרית (הירי), כפי שעושה הלהב בגרזן.

תשובה (3): פקק : בקבוק. האם הפקק הוא החלק הפונקציונלי של הבקבוק? לא. תפקידו של **בקבוק** הוא אחסון המים. **הפקק** מאפשר לסגור ולפתוח את **הבקבוק**, אך הוא אינו החלק שמאחסן את המים, ולכן היחס אינו מתאים.

תשובה (4): שערות : מכחול. האם השערות הן החלק הפונקציונלי של המכחול? כן. **השערות** הן החלק שמבצע את הפעולה (צביעה, מריחה) **במכחול**, בדיוק כפי שהלהב הוא החלק שמבצע את החיתוך בגרזן.

תשובה (4).

4. השאלה: מפחיד : פחדן -

היחס: דבר מפחיד גורם לתחושת פחד, ופחדן הוא אדם שנוטה לחוש פחד. א' גורם לתחושה מסוימת, וב' הוא אדם שנוטה לחוש תחושה זו.

תשובה (1): מוטל בספק : ספקן. דבר מוטל בספק הוא דבר המעורר ספקנות כלפיו, ו**ספקן** הוא אדם הנוטה לחוש ספקנות כלפי דברים **המוטלים בספק**. יחס זה קרוב מאוד ליחס המקורי, נמשך לבדוק את יתר התשובות.

תשובה (2): עשוי בקפידה : דקדקן. האם דבר עשוי בקפידה גורם לתחושת דקדקנות? לא. **דקדקן** (הנוטה לחוש דקדקנות) הוא אדם היוצר בעצמו דברים **עשויים בקפידה**.

תשובה (3): ראוי לשבח : גאוותן. האם דבר ראוי לשבח גורם לתחושה שגאוותן חווה? לא. גאוותן הוא אדם המאמין שהוא עצמו ראוי לשבח, לא אדם הנוטה להאמין שדברים ראויים לשבח. זהו קשר שונה מהיחס המקורי.

תשובה (4): משובב נפש : נהנתן. האם דבר משובב נפש גורם לתחושה שנהנתן נוטה לחוות? לא. נהנתן הוא אדם המחפש את תענוגות החיים, כלומר רודף אחר תחושות שובבות נפש – שונה מהיחס המקורי (הרי פחדן לא מחפש את תחושת הפחד).

התשובה הנכונה היא תשובה (1).

תשובה (1).

5. השאלה: ללכוד : להיחלץ -

היחס: א' היא פעולה שצד אחד מבצע על צד שני, וב' היא הפעולה שהצד השני מבצע כדי לצאת מהמצב שנוצר. גורם אחד לוכד, והנלכד הוא זה שנחלץ.

תשובה (1): לשבור : להתאחות. האם היחס מקביל? כן. גורם אחד שובר משהו, והדבר השבור הוא זה שמתאחה. בדיוק כמו ביחס המקורי - פעולה על אובייקט, והאובייקט עצמו יוצא מהמצב.

תשובה (2): לפגוע : להתגונן. האם היחס מקביל? לא. התגוננות היא פעולה מונעת שמתרחשת לפני הפגיעה או במקביל אליה, לא פעולה שהנפגע מבצע כדי לצאת ממצב של פגיעה אחרי כבר קרתה.

תשובה (3): לשכוח : להיזכר. האם היחס מקביל? לא. כאן אותו הגורם מבצע את שתי הפעולות - אני שוכח ואני גם נזכר. אין כאן שני צדדים כמו ביחס המקורי.

תשובה (4): לבקש : להיענות. האם היחס מקביל? לא. אלו פעולות משלימות של שני צדדים, אך ההיענות אינה יציאה ממצב בקשה.

תשובה (1).

6. השאלה: עיר רפאים : תושבים-

היחס: עיר רפאים היא עיר שכל תושביה נטשו אותה. א' הוא דבר שאיבד את כל ב'.

תשובה (1): מרושש : נכסים. האם מרושש הוא מי שאיבד את כל נכסיו? כן. אדם מרושש (בניגוד לאדם עני, שלא בהכרח איבד את נכסיו) הוא אדם שהיו לו נכסים ואיבד את כולם, בדיוק כפי שעיר רפאים היא עיר שהיו בה תושבים והיא איבדה אותם.

תשובה (2): עקר : צאצאים. האם עקר הוא מי שאיבד את כל צאצאיו? לא. עקר הוא אדם שאינו מסוגל להוליד צאצאים, כלומר מעולם לא היו לו – לכן הוא בהכרח לא איבד אותם.

תשובה (3): סגפן : מותרות. האם סגפן הוא מי שאיבד את כל המותרות? לא. סגפן הוא אדם שבחר להימנע ממותרות ולחיות בצניעות, לא אדם שאיבד את מותרותיו.

תשובה (4): יחף : נעליים. האם יחף הוא מי שאיבד את כל נעליו? לא. יחף מתאר מצב של הליכה ללא נעליים, אך לא בהכרח עקב איבוד - אדם יכול לבחור ללכת יחף מבלי לאבד את נעליו.

תשובה (1).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7. השאלה: "באיירן מינכן", קבוצת הכדורגל העשירה בגרמניה, שימרה לאורך תקופה ארוכה את מקומה בראש הליגה הגרמנית באמצעות גיוס שחקני כדורגל מוכשרים לשורותיה. הקבוצה לא הזדקקה לרבים מן השחקנים האלה, אך רכשה אותם כדי שיריבותיה לא יוכלו לסכן את מעמדה.

באיזה מהמקרים הבאים נעשה שימוש בטקטיקה הדומה ביותר לטקטיקה של באיירן מינכן?

פתרון: הטקטיקה של באיירן מינכן היא רכישת משאב לא מתוך צורך עצמי, אלא כדי למנוע מהמתחרים לרכוש אותו ולהתחזק.

תשובה (1): חברת תוכנה מפתה מתכנתים מחברות אחרות לעבור לעבודה אצלה משום שיש לה פחות מתכנתים מלחברות המתחרות

לא נכון. כאן החברה מגייסת עובדים כי היא זקוקה להם בעצמה (יש לה פחות מתכנתים), ולא כדי למנוע מהמתחרים להשתמש בהם.

תשובה (2): חברת תכשיטים גדולה קונה את כל היהלומים המובחרים שבשוק כדי שהתכשיטים של חברות התכשיטים האחרות יהיו איכותיים פחות משלה

נכון. החברה רוכשת את כל היהלומים המובחרים לא בהכרח משום שהיא זקוקה לכולם, אלא כדי למנוע מהמתחרות להשיג יהלומים איכותיים. זהו יחס זהה לטקטיקה של באיירן מינכן.

תשובה (3): יצרנית מכונות קונה חברה לייצור רכיבים אלקטרוניים כדי שמוצריה של החברה ישמשו אותה בהרכבת המכונות שלה

לא נכון. כאן היצרנית רוכשת את החברה כדי להשתמש במוצריה בעצמה, לא כדי למנוע מאחרים להשתמש בהם.

תשובה (4): יצרנית צעצועים קונה חומרי גלם שאינה זקוקה להם כדי להגדיל את הוצאותיה ובכך להפחית את תשלומי המס שלה

לא נכון. אמנם מדובר ברכישת משאב ללא צורך עצמי, אך המטרה היא הפחתת מס ולא מניעת התחזקות המתחרים.

תשובה (2).

8.

השאלה: בעקבות שינויי האקלים בשנים האחרונות בעלי חיים מקומיים רבים - ובהם חלזונות ים, קיפודי ים וצדפות - הולכים ונעלמים ממימי הים התיכון. בה בעת עולה שכיחותם של מינים פולשים שהגיעו לים התיכון מהים האדום בעקבות פתיחת תעלת סואץ, וגם תופעה זו תורמת לצמצום אוכלוסיית המינים המקומיים. איזו מן הטענות הבאות מסכמת באופן הטוב ביותר את הנאמר בפסקה בנוגע למתרחש בים התיכון בשנים האחרונות?

פתרון: בטקסט מוזכרים שני גורמים לצמצום אוכלוסיית המינים המקומיים: שינויי האקלים ועליית שכיחות המינים הפולשים. שני הגורמים תורמים לאותה תוצאה - הידלדלות המינים המקומיים.

תשובה (1): שינויי האקלים והעלייה בשכיחותם של מינים פולשים גורמים להידלדלות אוכלוסיותיהם של בעלי חיים מקומיים רבים

נכון. תשובה זו מסכמת במדויק את הפסקה: שני גורמים (שינויי אקלים ומינים פולשים) תורמים להידלדלות אוכלוסיית המינים המקומיים.

תשובה (2): שינויי האקלים גורמים להידלדלות אוכלוסיית בעלי החיים המקומיים, אך הידלדלות אוכלוסייה זו מתמתנת בזכות הגעת מינים פולשים מים סוף

לא נכון. בטקסט נכתב שהמינים הפולשים **תורמים** לצמצום האוכלוסייה המקומית, לא ממתנים אותו.

תשובה (3): שינויי האקלים גורמים להידלדלות אוכלוסייתם של בעלי חיים מקומיים רבים, והעלייה בשכיחותם של מינים פולשים גורמת להידלדלות אוכלוסייתם של בעלי חיים מקומיים אחרים

לא נכון. בטקסט לא הוזכר ששני הגורמים פוגעים בקבוצות שונות של בעלי חיים. זה יכול להיות נכון, אך לא ניתן להסיק מהטקסט מעבר לכך ששניהם תורמים לאותה תופעה של הידלדלות המינים המקומיים.

תשובה (4): שינויי האקלים מביאים לידי עלייה בשכיחותם של מינים פולשים, ובעקבות זאת אוכלוסיית המינים המקומיים מידלדלת

לא נכון. בטקסט לא צוין ששינויי האקלים גורמים לעליית שכיחות המינים הפולשים. המינים הפולשים הגיעו בעקבות פתיחת תעלת סואץ, וזהו גורם נפרד משינויי האקלים.

תשובה (1).

9.

השאלה: חוקרים חילקו סטודנטים לשלוש קבוצות וביקשו מהם לקרוא מאמר דעה. לחברי קבוצה א נאמר שהמאמר נכתב בידי סטודנט מן האוניברסיטה שלהם, לחברי קבוצה ב נאמר שהוא נכתב בידי סטודנט מאוניברסיטה אחרת, ולחברי קבוצה ג נאמר שהוא נכתב בידי מרצה מאוניברסיטה אחרת. החוקרים הסיקו מן הניסוי כי ככל שאדם חש שהדמיון בינו ובין זולתו רב יותר, כך הוא נוטה יותר להשתכנע בצדקת עמדתו. איזה מן הממצאים הבאים הוא המתאים ביותר להיות ממצא הניסוי?

פתרון: לפי מסקנת החוקרים, ככל שהדמיון בין הקורא לכותב גדול יותר, כך הקורא ישתכנע יותר. נבחן את מידת הדמיון בין הסטודנטים הקוראים לבין הכותב המשוער בכל קבוצה.

בקבוצה א הכותב הוא סטודנט מאותה אוניברסיטה, כלומר הדמיון מרבי (גם סטודנט וגם מאותו מוסד). בקבוצה ב הכותב הוא סטודנט מאוניברסיטה אחרת, כלומר דמיון בינוני (סטודנט, אך ממוסד אחר). בקבוצה ג הכותב הוא מרצה מאוניברסיטה אחרת, כלומר דמיון מזערי (גם לא סטודנט וגם ממוסד אחר).

לכן, אם המסקנה נכונה, סדר השכנוע צריך להיות: קבוצה א הכי משוכנעת, אחריה קבוצה ב, ולבסוף קבוצה ג. תשובה (3) מציגה בדיוק סדר זה: המאמר שכנע את חברי קבוצה ב יותר מאשר את חברי קבוצה א, ואת קבוצה ב יותר מקבוצה ג.

תשובה (3): המאמר שכנע את חברי קבוצה ב יותר מאשר את חברי קבוצה א, ואת חברי קבוצה ב יותר מאשר את חברי קבוצה ג

תשובה (3).

10. לאורך חופה השומם של העיירה טראורי שבברזיל נבנו בשורה ארבעה בניינים - שני מלונות ושני בתי מגורים (ראו סרטוט). שני בתי המגורים אינם צמודים זה לזה.

איזו מן הטענות הבאות נכונה **בהכרח**?

פתרון: נבדוק כל תשובה ונחפש האם קיים סידור שעומד בתנאי השאלה: ששני המגורים אינם צמודים, אך סותר את הטענה.

תשובה (1): שני בתי המלון אינם צמודים זה לזה

אם נסדר את הבניינים באופן הבא: בית-מלון-מלון-בית, נמצא ששני המגורים אינם צמודים (עומד בתנאי), אך המלונות כן צמודים. מאחר שקיים סידור שלפיו בתי המלון צמודים זה לזה, הטענה שבתשובה אינה נכונה בהכרח.

תשובה (2): אף אחד משני בתי המלון אינו נמצא בקצה השורה

אם נסדר את הבניינים באופן הבא: מלון-בית-מלון-בית, נמצא ששני המגורים אינם צמודים (עומד בתנאי), אך יש מלון בקצה השורה. ולכן לא נכון לטעון שבהכרח אף אחד מבתי המלון אינו נמצא בקצה השורה והתשובה נפסלת.

תשובה (3): לפחות אחד משני בתי המגורים נמצא בקצה השורה

כדי לסתור טענה זו, נחשוב על סידור בו אף אחד מבתי המגורים בו לא נמצא בקצוות. במצב כזה שני בתי המגורים יהיו מוכרחים להיות באמצע השורה, כלומר בסידור של מלון-בית-בית-מלון. אולם במצב כזה בתי המגורים יהיו בהכרח צמודים זה לזה, בניגוד לתנאי. לכן לא קיים סידור חוקי שסותר את הטענה, והיא נכונה בהכרח.

תשובה (4): לפחות אחד משני בתי המגורים נמצא בין שני בתי המלון

בסידור בית-מלון-מלון-בית בתי המגורים אינם צמודים (עומד בתנאי), אך הם נמצאים בקצוות ולא בין המלונות. מאחר שקיים סידור חוקי שסותר את הטענה, היא אינה נכונה בהכרח.

תשובה (3).

11. **השאלה:** אמר פלוטינוס: "השכל, כשאין הוא חושב, חדל להיות שכל, כי מה שהחשיבה היא מטבעו, כשאין הוא מפעילה, הרי הוא אין-שכל."

איזו מן האפשרויות הבאות מסבירה את אמירתו של פלוטינוס באופן הטוב ביותר?

פתרון: פלוטינוס טוען שהחשיבה היא מטבעו של השכל, ולכן כאשר השכל אינו חושב הוא מאבד את מהותו והופך ל"אין-שכל". המפתח להבנת הטיעון הוא שהחשיבה אינה פעולה חיצונית או אופציונלית לשכל, אלא חלק בלתי נפרד ממהותו ומהגדרתו.

תשובה (1): היות שהחשיבה היא מטבעו של השכל, אין הוא שכל בלעדיה

נכון. תשובה זו מסבירה בצורה מדויקת את הקשר שפלוטינוס מציג בין החשיבה לשכל. פלוטינוס טוען שהחשיבה היא "מטבעו" של השכל, כלומר היא חלק מעצם מהותו והגדרתו. מכיוון שכך, כאשר השכל אינו חושב, הוא מאבד את התכונה שמגדירה אותו כשכל, ולכן הוא חדל להיות שכל. התשובה מבטאת את הרעיון שהחשיבה היא תנאי הכרחי לקיומו של השכל כשכל - בלעדיה, הוא אינו יכול להיקרא שכל.

תשובה (2): החשיבה היא מטבעו של השכל משום שהוא מפעילה תמיד

לא נכון. תשובה זו טוענת שהשכל מפעיל את החשיבה תמיד, אך זה סותר את דברי פלוטינוס עצמו. פלוטינוס דן במפורש במצב שבו השכל "אין הוא חושב" ו"אין הוא מפעילה" - כלומר הוא מניח שקיים מצב שבו השכל אינו מפעיל את החשיבה. אם השכל היה מפעיל את החשיבה תמיד, לא היה טעם לדון במה שקורה כאשר הוא חדל להפעילה.

תשובה (3): כל מה שמפעיל חשיבה אך זו אינה מטבעו, הרי הוא אין-שכל

לא נכון. תשובה זו עוסקת בדברים שחושבים אך החשיבה אינה מטבעם, וטוענת שהם נחשבים "אין-שכל". אך פלוטנינוס אינו עוסק בכך כלל. לפי פלוטנינוס, "אין-שכל" הוא שכל שהחשיבה היא מטבעו אך הוא חדל להפעיל אותה - לא דבר שהחשיבה מלכתחילה אינה מטבעו. ההגדרה ל"אין-שכל" בדברי פלוטנינוס היא מצב שבו השכל מאבד את מהותו בגלל שאינו חושב, ולא מצב של ישות אחרת שהחשיבה אינה חלק מטבעה.

תשובה (4): שכל המפעיל את החשיבה חדל להיות אין-שכל

לא נכון. אמנם המשפט עצמו נכון מבחינה לוגית - אם שכל מפעיל חשיבה הוא אכן אינו "אין-שכל" - אך הוא אינו מסביר את דברי פלוטנינוס. פלוטנינוס עוסק במעבר מ"שכל" ל"אין-שכל", כלומר במה שקורה כאשר השכל חדל לחשוב. התשובה מתארת את הכיוון ההפוך - מעבר מ"אין-שכל" ל"שכל". מלבד זאת, ברירת המחלך בדברי פלוטנינוס היא שהשכל הוא שכל (כלומר חושב), והשאלה היא מה קורה כשהוא חדל לחשוב - לא מה קורה כש"אין-שכל" חוזר לחשוב.

תשובה (1).

12. השאלה: דרגת הקשיות של סלעים נמדדת בסולם מוס, מדד המבטא את מידת הכוח שיש להפעיל על הסלע כדי לשבור אותו. יש להבחין בין דרגת הקשיות של סלע ובין עמידותו לבליה: לרוב בליה אינה נגרמת מהפעלת כוח אלא מתהליכים כימיים, ומידת הרגישות של סלע לתהליכים כאלה אינה תלויה בדרגת הקשיות שלו. כך למשל, סלע מסוג "אבן גיר קשה" מתבלה מהר יותר מסלע מסוג "אבן גיר רכה".

לפי הפסקה, מדוע סלע מסוג אבן גיר קשה מתבלה מהר יותר מסלע מסוג אבן גיר רכה?

פתרון: בטקסט נכתב שבליה נגרמת מתהליכים כימיים, ושמידת הרגישות של סלע לתהליכים כאלה אינה תלויה בדרגת הקשיות שלו. כלומר, העובדה שאבן גיר קשה היא "קשה" יותר (בסולם מוס) אינה אומרת שהיא עמידה יותר לבליה - אלו שני מדדים נפרדים.

תשובה (1): משום שאבן גיר רכה רגישה לתהליכים כימיים פחות מאבן גיר קשה

נכון. תשובה זו מסבירה את התופעה בצורה העולה בקנה אחד עם הטקסט. בטקסט נכתב שבליה נגרמת מתהליכים כימיים, ושהרגישות לתהליכים אלה אינה תלויה בקשיות. מכאן שאבן גיר קשה מתבלה מהר יותר פשוט משום שהיא רגישה יותר לתהליכים הכימיים שגורמים לבליה, למרות שהיא קשה יותר מבחינת הכוח הדרוש לשבירתה.

תשובה (2): משום שהכוח הדרוש כדי לשבור אבן גיר קשה קטן מהכוח הדרוש כדי לשבור אבן גיר רכה

לא נכון. תשובה זו סותרת את הגדרת סולם מוס שמופיעה בטקסט. סולם מוס מודד את הכוח הדרוש לשבירת הסלע, ואבן גיר "קשה" נקראת כך בדיוק משום שדרוש כוח רב יותר לשבור אותה. מלבד זאת, בטקסט נכתב במפורש שבליה אינה נגרמת מהפעלת כוח, ולכן הכוח הדרוש לשבירה אינו רלוונטי לשאלת הבליה.

תשובה (3): משום שתהליכים כימיים מפחיתים את קשיותה של אבן גיר קשה יותר מאשר את קשיותה של אבן גיר רכה

לא נכון. תשובה זו מערבת בין שני המושגים שהטקסט מבחין ביניהם - קשיות ובליה. בטקסט לא נכתב שתהליכים כימיים משפיעים על הקשיות של הסלע, אלא שהם גורמים לבליה. בליה וקשיות הם מדדים נפרדים, והטקסט אינו טוען שתהליכים כימיים משנים את דרגת הקשיות.

תשובה (4): משום שאף על פי שאבן גיר רכה קלה לשבירה יותר מאבן גיר קשה, דרגתה בסולם מוס גבוהה יותר

לא נכון. תשובה זו סותרת את הגדרת סולם מוס. לפי הטקסט, סולם מוס מודד את הכוח הדרוש לשבירה - ככל שהסלע קשה יותר לשבירה, כך דרגתו בסולם גבוהה יותר. לכן אבן גיר קשה, שקשה יותר לשבירה, היא זו שדרגתה בסולם מוס גבוהה יותר, ולא אבן גיר רכה.

תשובה (1).

13. **השאלה:** מכונות הכביסה מתוצרת "מולקינג" ____ מכונות הכביסה מתוצרת "שרווד", ____ מפתיע שהן נמכרות ____ ממכונות הכביסה של "שרווד", שכן עיצובן של מכונות "שרווד" נאה יותר ____ .

פתרון: המשפט עוסק בהשוואה בין שתי חברות מכונות כביסה - "מולקינג" ו"שרווד". נתון שעיצוב מכונות "שרווד" נאה יותר. עלינו למצוא את הצירוף שיוצר משפט הגיוני ועקבי.

תשובה (1): אומנם איכותיות פחות מ- / אך / יותר / מסיבה זו "מולקינג" מתמקדת כעת בשיפור העיצוב של מכונות הכביסה שלה

המשפט המתקבל: מכונות הכביסה מתוצרת "מולקינג" **אומנם איכותיות פחות** ממכונות הכביסה מתוצרת "שרווד", **אך** מפתיע שהן נמכרות **יותר** ממכונות הכביסה של "שרווד", שכן עיצובן של מכונות "שרווד" נאה יותר **מסיבה זו "מולקינג" מתמקדת כעת בשיפור העיצוב של מכונות הכביסה שלה.**

יש כאן בעיה הגיונית: המשפט מציג מצב שבו מולקינג מצליחה למכור יותר למרות שהיא פחות איכותית משרווד ובנוסף צריך להשקיע בעיצוב שלה, ולכן לא ברור למה היא צריכה מדוע על אף ש"מולקינג" נמכרות יותר למרות שהן פחות איכותיות ועיצובן פחות נאה, החברה מתמקדת כעת בשיפור העיצוב? הצלחת המכירות דווקא מעידה שאין צורך בשיפור.

תשובה (2): אומנם איכותיות יותר מ- / אך בכל זאת / יותר / הרי ידוע שהקונים מייחסים לאיכות מכונות הכביסה חשיבות רבה יותר מלעיצובן

המשפט המתקבל: מכונות הכביסה מתוצרת "מולקינג" **אומנם איכותיות יותר** ממכונות הכביסה מתוצרת "שרווד", **אך בכל זאת** מפתיע שהן נמכרות **יותר** ממכונות הכביסה של "שרווד", שכן עיצובן של מכונות "שרווד" נאה יותר **הרי ידוע שהקונים מייחסים לאיכות מכונות הכביסה חשיבות רבה יותר מלעיצובן.**

יש כאן סתירה פנימית: אם הקונים מייחסים חשיבות רבה יותר לאיכות, ומולקינג איכותיות יותר, אז לא מפתיע כלל שהן נמכרות יותר - זה בדיוק מה שהיינו מצפים.

תשובה (3): אינן איכותיות כמו / ובכל זאת / פחות / הרי ידוע שהקונים מייחסים לאיכות מכונות הכביסה חשיבות רבה יותר מלעיצובן

המשפט המתקבל: מכונות הכביסה מתוצרת "מולקינג" **אינן איכותיות כמו** מכונות הכביסה מתוצרת "שרווד", **ובכל זאת** מפתיע שהן נמכרות **פחות** ממכונות הכביסה של "שרווד", שכן עיצובן של מכונות "שרווד" נאה יותר **הרי ידוע שהקונים מייחסים לאיכות מכונות הכביסה חשיבות רבה יותר מלעיצובן.**

יש כאן סתירה: אם מולקינג פחות איכותיות והקונים מייחסים חשיבות רבה לאיכות, אז לא מפתיע שהן נמכרות פחות - זה צפוי לחלוטין.

תשובה (4): אינן נופלות באיכותן מ- / ואף על פי כן לא / פחות / מסיבה זו "מולקינג" מתמקדת כעת בשיפור העיצוב של מכונות הכביסה שלה

המשפט המתקבל: מכונות הכביסה מתוצרת "מולקינג" **אינן נופלות באיכותן** ממכונות הכביסה מתוצרת "שרווד", **ואף על פי כן לא** מפתיע שהן נמכרות **פחות** ממכונות הכביסה של "שרווד", שכן עיצובן של מכונות "שרווד" נאה יותר **מסיבה זו "מולקינג" מתמקדת כעת בשיפור העיצוב של מכונות הכביסה שלה.**

נכון. המשפט הגיוני ועקבי: האיכות שווה, אך עיצוב של שרווד נאה יותר, ולכן לא מפתיע שמולקינג נמכרות פחות. התגובה ההגיונית של מולקינג היא להתמקד בשיפור העיצוב כדי לסגור את הפער.

תשובה (4).

14. **השאלה:** בביקורתנו על ספרו החדש של חיים בן-הרוש כתב מבקר הספרות: "גיבורים משועממים המנסים למצוא ריגושים כלשהם שיפרו את שגרת קיומם ____ מתכון לספר גרוע, ____ סופרת מרגלית כהן, ____ בן-הרוש ____ לתאר את הדמויות תיאור חי ומעורר מחשבה."

פתרון: המשפט הוא ביקורת ספרותית המשווה בין חיים בן-הרוש למרגלית כהן בהקשר של תיאור גיבורים משועממים. עלינו למצוא את הצירוף שיוצר משפט הגיוני ועקבי.

תשובה (1): הם / ואומנם, בדומה ל- / שעיצבה דמויות כאלה באופן נדוש ודל / מיטיב.

בביקורתנו על ספרו החדש של חיים בן-הרוש כתב מבקר הספרות: "גיבורים משועממים המנסים למצוא ריגושים כלשהם שיפרו את שגרת קיומם **הם** מתכון לספר גרוע, **ואומנם**, בדומה לסופרת מרגלית כהן, **שעיצבה דמויות כאלה באופן נדוש ודל** בן-הרוש **מיטיב** לתאר את הדמויות תיאור חי ומעורר מחשבה."

לא נכון. יש כאן חוסר התאמה: אם מרגלית כהן עיצבה דמויות באופן "נדוש ודל" אז הביטוי "בדומה ל-" מעיד על כך שגם בן-הרוש עיצב אותן בצורה גרועה. אך נכתב לנו שהוא "מיטיב" לתאר אותן – זוהי סתירה.

תשובה (2): אינם תמיד / ואומנם, בדומה ל- / שהפליאה לתאר דמויות כאלה / אינו מצליח.

בביקורתנו על ספרו החדש של חיים בן-הרוש כתב מבקר הספרות: "גיבורים משועממים המנסים למצוא ריגושים כלשהם שיפרו את שגרת קיומם **אינם תמיד** מתכון לספר גרוע, **ואומנם**, בדומה לסופרת מרגלית כהן, **שהפליאה לתאר דמויות כאלה** בן-הרוש **אינו מצליח** לתאר את הדמויות תיאור חי ומעורר מחשבה."

לא נכון. גם כאן אין דמיון כלל: מרגלית כהן "הפליאה" לתאר את הדמויות, ואילו בן-הרוש "אינו מצליח" לתאר אותן בצורה טובה. הביטוי "בדומה ל-" אמור להצביע על דמיון, אך מסופר לנו על שוני בין שני הסופרים.

תשובה (3): הם / אבל שלא כ- / שעיצבה דמויות כאלה באופן נדוש ודל / אינו מצליח.

בביקורתנו על ספרו החדש של חיים בן-הרוש כתב מבקר הספרות: "גיבורים משועממים המנסים למצוא ריגושים כלשהם שיפרו את שגרת קיומם **הם** מתכון לספר גרוע, **אבל שלא** כסופרת מרגלית כהן, **שעיצבה דמויות כאלה באופן נדוש ודל** בן-הרוש **אינו מצליח** לתאר את הדמויות תיאור חי ומעורר מחשבה."

לא נכון. הביטוי "אבל שלא כ-" מצביע על כך שחיים בן-הרוש עיצב את הדמויות בצורה טובה, אך בפועל שניהם נכשלו: מרגלית כהן עיצבה דמויות באופן "נדוש ודל" ובן-הרוש "אינו מצליח" לתאר אותן תיאור חי ומעורר מחשבה. אמור להיות שוני ביניהם, אך הם דווקא דומים, ולכן המשפט נטול הגיון פנימי.

תשובה (4): אינם תמיד / אבל שלא כ- / שהפליאה לתאר דמויות כאלה / אינו מצליח.

בביקורתנו על ספרו החדש של חיים בן-הרוש כתב מבקר הספרות: "גיבורים משועממים המנסים למצוא ריגושים כלשהם שיפרו את שגרת קיומם **אינם תמיד** מתכון לספר גרוע, **אבל שלא** כסופרת מרגלית כהן, **שהפליאה לתאר דמויות כאלה** בן-הרוש **אינו מצליח** לתאר את הדמויות תיאור חי ומעורר מחשבה."

נכון. המשפט הגיוני ועקבי: גיבורים משועממים אינם תמיד מתכון לספר גרוע ומרגלית כהן הוכיחה זאת כשהפליאה לתאר דמויות כאלה. אבל שלא כמוה, בן-הרוש אינו מצליח במשימה זו. יש כאן שוני אמיתי: היא הצליחה, הוא נכשל. המשפט הגיוני ולכן נסמן אותו בתור התשובה הנכונה.

תשובה (4).

15. השאלה: הייתי מנסה לשכנע אותך לחזור בך מהחלטתך ____ הייתי סבורה שהיא ____ אמיר. מכל מקום, דעתך, אמיר בוודאי ינסה לגרום לך לעשות זאת.

פתרון: המשפט עוסק בדוברת שמתייחסת להחלטה של מישהו, ומציינת את עמדתה ביחס לניסיון לשכנע אותו לחזור בו. עלינו למצוא צירוף שיוצר משפט הגיוני ועקבי.

תשובה (1): אולי / אילו / החלטה טובה, בניגוד למה שחושב / אני יודעת שאם אני לא אנסה לגרום לך לשנות את. המשפט המתקבל: **אולי** הייתי מנסה לשכנע אותך לחזור בך מהחלטתך **אילו** הייתי סבורה שהיא **החלטה טובה**, **בניגוד למה שחושב** אמיר. מכל מקום, **אני יודעת שאם אני לא אנסה לגרום לך לשנות את** דעתך, אמיר בוודאי ינסה לגרום לך לעשות זאת.

לא נכון. יש כאן בעיה הגיונית: כבר בתחילת המשפט הדוברת אומרת שאם הייתה סבורה שזו "החלטה טובה", היא הייתה מנסה לשכנע אותו לחזור בו ממנה. אך ההגיון אומר הפך - בדרך כלל משכנעים מישהו לחזור בו מהחלטה רעה, לא מהחלטה טובה.

תשובה (2): לא / גם אילו / החלטה רעה עוד יותר מכפי שחושב / כדאי שתזכור שאף שאין לי עניין שתשנה את. המשפט המתקבל: **לא** הייתי מנסה לשכנע אותך לחזור בך מהחלטתך **גם אילו** הייתי סבורה שהיא **החלטה רעה** עוד יותר מכפי שחושב אמיר. מכל מקום, **כדאי שתזכור שאף שאין לי עניין שתשנה את** דעתך, אמיר בוודאי ינסה לגרום לך לעשות זאת.

נכון. המשפט הגיוני ועקבי: הדוברת אומרת שהיא לא הייתה מנסה לשכנע אותו לחזור בו מהחלטתו, אפילו אם הייתה חושבת שזו החלטה רעה יותר ממה שאמיר חושב. היא מדגישה שאין לה עניין אישי שישנה את דעתו, אבל מזהירה אותו שאמיר כן ינסה לשכנע אותו לעשות זאת. מצאנו משפט ללא סתירות פנימיות ולכן ניתן להמשיך לשאלה הבאה, גם מבלי לבדוק את התשובות הבאות.

תשובה (2).

16. השאלה: בתחום הפסיכולוגיה החברתית מוכרת תופעת "אפקט הצופה מהצד" - ככל שאדם נמצא בתוך קבוצת אנשים גדולה יותר, כך הוא נוטה פחות לחוש שמוטלת עליו אחריות אישית להושיט עזרה לאנשים במצוקה. תופעה אחרת המוכרת בתחום היא "אפקט הקורבן המזוהה" - אדם נוטה לסייע לאנשים במצוקה שיש לו מידע אישי עליהם יותר משהוא נוטה לסייע לקבוצה גדולה ואנונימית של אנשים השרויים במצוקה דומה.

ארגון סיוע אוסף תרומות למען משפחות הסובלות מרעב. בהתחשב בשני האפקטים הללו, ובהם בלבד, איזו מדרכי הפעולה הבאות כדאי לנציגי הארגון לנקוט?

פתרון: עלינו למצוא דרך פעולה שמתחשבת בשני האפקטים:

(1) אפקט הצופה מהצד - יש לפנות לאנשים כשהם לבד ולא בקבוצה, כדי שירגישו אחריות אישית.

(2) אפקט הקורבן המזוהה - יש להציג מידע אישי על קורבן ספציפי ולא נתונים על קבוצה גדולה ואנונימית.

תשובה (1): לפנות טלפונית לתורמים פוטנציאליים בשם המלא ולהציג להם נתונים על מספר המשפחות הסובלות מרעב.

לא נכון. מבחינת אפקט הצופה מהצד, פנייה טלפונית היא שיטה טובה - האדם לבד ולא בקבוצה, ולכן ירגיש אחריות אישית. אולם הצגת נתונים על "מספר המשפחות" פועלת נגד אפקט הקורבן המזוהה - מדובר במידע סטטיסטי על קבוצה גדולה ואנונימית, ולא במידע אישי על קורבן מזוהה.

תשובה (2): לגשת לאנשים ההולכים לבדם ברחוב, להראות לכל אחד מהם תמונה של משפחה אחת הסובלת מרעב ולבקש ממנו לתרום כסף לקניית מזון למשפחה הזאת.

נכון. דרך פעולה זו מתחשבת בשני האפקטים: פנייה לאנשים ההולכים לבדם מונעת את אפקט הצופה מהצד - האדם אינו בקבוצה ולכן ירגיש אחריות אישית. הצגת תמונה של משפחה אחת ספציפית מנצלת את אפקט הקורבן המזוהה - האדם מקבל מידע אישי על קורבן מסוים ולא על קבוצה אנונימית.

תשובה (3): להפיץ במקומות עבודה עלונים ובהם סיפוריהן של משפחות רבות הזקוקות למזון, ולבקש מכל מקום עבודה לבחור משפחה אחת ולאסוף למענה תרומות מכלל העובדים.

לא נכון. הפצה במקומות עבודה פועלת נגד אפקט הצופה מהצד - העובדים נמצאים בקבוצה ולכן כל אחד ירגיש

פחות אחריות אישית. גם הצגת סיפורים של "משפחות רבות" פועלת נגד אפקט הקורבן המזוהה, למרות שמבקשים לבחור משפחה אחת.

תשובה (4): לארגן אירוע התרמה שבו משפחות שקיבלו סיוע מהארגון בעבר יספרו לקהל את סיפוריהן האישיים ויבקשו שכל אחד מהיושבים בקהל ישאיר לפני לכתו תרומה לארגון בקופה שהוצבה לשם כך בכניסה.

לא נכון. אמנם הסיפורים האישיים מנצלים את אפקט הקורבן המזוהה, אך האירוע עצמו פועל נגד אפקט הצופה מהצד - היושבים בקהל הם חלק מקבוצה גדולה, ולכן כל אחד ירגיש פחות אחריות אישית לתרום.

תשובה (2).

17. השאלה: בבסיס מחקרו הלשוני-היסטורי של הוגה הדעות שְׁלֶגֶל, שפורסם בשנת 1808, עמדה ההנחה שבאמצעות חקר השפות של העמים השוכנים בין הודו לגרמניה יהיה אפשר לגלות את עקבות נדודיהם של הגרמנים הקדמונים. שלגל אומנם הצליח להראות שיש קשר לשוני בין השפה הגרמנית לשפה ההודית סנסקריט - ממצא שתמך בסברתו שמוצאם של הגרמנים בהודו - אולם הוא לא הצליח לסרטט נתיב שדרכו הגיעו הגרמנים מהודו לאירופה.

לפי המשתמע מהפסקה, איזו מן הטענות הבאות מסבירה באופן הטוב ביותר את העובדה ששלגל לא הצליח לסרטט נתיב שדרכו הגיעו הגרמנים לאירופה?

פתרון: בטקסט מוצגת השיטה של שלגל, אשר חקר את השפות של העמים השוכנים בין הודו לגרמניה כדי לגלות את עקבות הנדודים של הגרמנים הקדמונים. הוא הצליח למצוא קשר בין גרמנית לסנסקריט (נקודת ההתחלה והסיום), אך לא הצליח לשרטט את הנתיב ביניהן. עלינו להבין מדוע השיטה שלו עבדה עבור שתי הקצוות אך לא עבור המסלול עצמו.

תשובה (1): הוא לא מצא בקרב העמים השוכנים בין הודו לגרמניה אנשים הדוברים גם גרמנית וגם סנסקריט לא נכון. השיטה של שלגל הייתה לחקור קשרים לשוניים בין שפות, לא לחפש אנשים דו-לשוניים הדוברים גרמנית וסנסקריט בו-זמנית. מציאת דוברים כאלה אינה חלק מהמתודולוגיה שתוארה בטקסט, ולכן היעדרם אינו יכול להסביר את כישלונו.

תשובה (2): הוא סבר שקשר בין הגרמנית לשפות אחרות אינו יכול ללמד על מסלול נדודיהם של הגרמנים לא נכון. תשובה זו סותרת את ההנחה הבסיסית של שלגל כפי שמופיעה בטקסט. בטקסט נכתב במפורש שהנחת הייתה שחקר השפות של העמים באזור (כלומר איתור קשר ביניהן לשפה הגרמנית) יאפשר לגלות את עקבות הנדודים של הגרמנים הקדמונים.

תשובה (3): הוא לא מצא קשר לשוני מספק בין הגרמנית לשפות עמים אחרים השוכנים בין הודו לגרמניה נכון. תשובה זו מסבירה את הכישלון באופן העולה בקנה אחד עם השיטה של שלגל. הוא הצליח למצוא קשר לשוני בין גרמנית לסנסקריט, אך כדי לסרטט נתיב הוא היה צריך למצוא קשרים לשוניים גם לשפות של העמים לאורך המסלול. אם לא מצא קשרים כאלה, הוא לא יכול היה לשרטט את הנתיב דרכם.

תשובה (4): הוא לא היה בטוח שהקשר הלשוני בין הגרמנית לסנסקריט מעיד על היסטוריה משותפת של שני העמים

לא נכון. בטקסט נכתב שהממצא על הקשר הלשוני "תמך בסברתו שמוצאם של הגרמנים בהודו", כלומר שלגל כן היה משוכנע שהקשר הלשוני מעיד על היסטוריה משותפת.

תשובה (3).

הבנת הנקרא (שאלות 18-23)

18. השאלה: מה עושה את הצמחים ל"תשתית לכל צורה של חיים על פני כדור הארץ" (שורה 7)?

פתרון: בשורות 4-6 מוסבר תהליך הפוטוסינתזה ומשמעותו: הצמחים קולטים פחמן דו-חמצני ובעזרת אנרגיית השמש מייצרים פחמימות. תהליך זה מתואר כיסודי ביותר במערכת האקולוגית משום שבמהלכו אנרגיית השמש מומרת לאנרגיה שכל האורגניזמים האחרים יכולים לנצל. כלומר, הצמחים הם התשתית כי הם אלה שממירים את אנרגיית השמש לאנרגיה נגישה לכל שאר היצורים, על ידי כך שהם אוכלים אותם ונהנים מהחמצן שהם פולטים.

תשובה (1): העובדה שהם מסוגלים להמיר את אנרגיית השמש לאנרגיה הזמינה לכלל האורגניזמים

נכון. זו בדיוק הסיבה שמופיעה בטקסט להיותם של הצמחים "תשתית" לחיים. הצמחים הם החוליה הראשונה בשרשרת המזון משום שהם מספקים את האנרגיה לכל שאר האורגניזמים.

תשובה (2): העובדה שהם קולטים פחמן דו-חמצני מסביבתם

לא נכון. קליטת פחמן דו-חמצני היא אחד משלבי הביניים בתהליך הפוטוסינתזה, אך היא כשלעצמה אינה מה שהופך את הצמחים לתשתית לכל שאר צורות החיים. זהו אכן שלב בתהליך, אך התוצאה החשובה היא המרת האנרגיה לאנרגיה שאורגניזמים אחרים יכולים להשתמש בה.

תשובה (3): העובדה שהפחמימות משמשות להם לבניין הגוף

לא נכון. כמו בתשובה (2), גם כאן מדובר בשלב ביניים בתהליך ולא בתוצאה הסופית שלו. עובדה זו מתארת את התועלת של הפחמימות לצמחים עצמם, אך אינה מסבירה מדוע הצמחים הם תשתית לכל שאר צורות החיים.

תשובה (4): העובדה שכל שהצמחייה מרובה יותר, תשתית זו יציבה יותר

לא נכון. יש כאן היפוך של סיבה ותוצאה. התשתית יציבה יותר כשיש יותר צמחייה בגלל שהצמחים הם התשתית לכל האורגניזמים - זו תוצאה של היותם התשתית, לא הסיבה לכך.

תשובה (1).

19. השאלה: על פי הקטע, איזו מן הטענות הבאות מסבירה מדוע "באזורים שחונים נמצא רק צמחים מעטים" (שורה 14)?

פתרון: בשורות 12-14 מוסבר הקשר בין צמחים למים: צמחים צורכים מים במהלך פעילותם ולכן זקוקים לאספקת מים מתמדת כדי לשרוד. מיד לאחר מכן נכתב שבאזורים שחונים נמצא רק צמחים מעטים. אזורים שחונים הם אזורים יבשים שבהם יש מחסור במים ובגשמים. מכיוון שצמחים זקוקים למים באופן קבוע כדי לשרוד, רק מעטים מהם מסוגלים להתקיים בתנאים של מחסור במים.

תשובה (2): צמחים "נזקקים לאספקת מים מתמדת" (שורה 13)

נכון. זו הסיבה המסבירה ישירות את התופעה - באזורים שחונים אין אספקת מים מתמדת, ולכן רק צמחים מעטים יכולים לשרוד בהם.

תשובה (2).

20.

השאלה: איזו מן האפשרויות הבאות יכולה להחליף את המילה "על" (שורה 20) בלי שתשתנה משמעות המשפט?

פתרון: בשורה 20 נכתב "על המינרלים שבגופם" בהקשר של אורגניזמים ששוקעים למעמקים. נבחר את התשובות וננסה "להציב" אותן במקום המילה "על" ולראות האם המשפט החדש שנוצר הגיוני.

תשובה (1): על גבי

"שוקעים, על גבי המינרלים שבגופם" - לא הגיוני. "על גבי" מציין מיקום פיזי, כאילו היצורים שוקעים על פני המינרלים, מה שלא מתאים להקשר.

תשובה (2): על אף

"שוקעים, על אף המינרלים שבגופם" - לא הגיוני. "על אף" משמעותו למרות, כאילו המינרלים היו אמורים למנוע את השקיעה, מה שמשנה לחלוטין את המשמעות וכלל לא משתמע מהקטע.

תשובה (3): באמצעות

"שוקעים, באמצעות המינרלים שבגופם" - לא הגיוני. "באמצעות" משמעותו בעזרת, כאילו המינרלים הם כלי המשמש לשקיעה, מה שלא מתאים להקשר.

תשובה (4): לרבות

"שוקעים, לרבות המינרלים שבגופם" - הגיוני. "לרבות" משמעותו כולל, והמשמעות נשמרת: היצורים שוקעים, וביחד איתם גם המינרלים שבגופם.

תשובה (4).

21.

השאלה: מהם "פני השטח" הנזכרים בשורה 24?

פתרון: בשורות 24-25 נכתב: "באזורי החופים... עולים מי מעמקים... אל פני השטח". התופעה המתוארת מתרחשת באזורי החופים, ושם מי המעמקים עולים אל פני השטח. מכיוון שמדובר בתנועת מים מהמעמקים כלפי מעלה בסביבה ימית, "פני השטח" הם פני המים - החלק העליון של הים שאליו עולים המים מהמעמקים.

תשובה (4): פני המים

נכון. ההקשר עוסק בתנועה אנכית של מים בים - מהמעמקים אל פני השטח. "פני השטח" הם פני המים, לא פני היבשה.

תשובה (4).

22.

השאלה: על פי הקטע, סביר למצוא ב _____ צמחייה _____, משום ש _____ את תפוצת הצמחים באזורים אלו.

פתרון: בשורות 15-16 נכתב שבאזורים גשומים הצמחייה מרובה ועבותה, ובאזורים אלה האור הוא הגורם העיקרי המגביל את תפוצת הצמחים (ולא המים, הנמצאים בשפע).

תשובה (1): אזורים שחונים / בעלת מחזור חיים קצר / האור אינו מגביל

לא נכון. בטקסט אמנם נכתב שהצמחייה באזורים שחונים היא בעלת מחזור חיים קצר – אך הסיבה לכך היא עונת הגשמים הקצרה, לא העובדה שהאור אינו מגביל את תפוצתם של הצמחים.

תשובה (2): אזורים הקרובים לקטבים / עשירה במינרלים / בעיקר האור הוא שמגביל

לא נכון. בטקסט לא נכתב דבר על השפעת האור על הצמחייה באזורים הקרובים לקטבים. כמו כן, לא צוין שהצמחייה בקטבים עשירה במינרלים (רק שריכוז המינרלים במים "גדול דיו").

תשובה (3): אזורים עתירי משקעים / גבוהה / בעיקר האור הוא שמגביל

נכון. באזורים עתירי משקעים (גשומים) יש שפע מים, ולכן הצמחייה מרובה. מכיוון שהמים אינם גורם מגביל, הגורם העיקרי שמגביל את תפוצת הצמחים הוא האור - צמחייה גבוהה יותר חשופה ליותר אור ולכן היא זו שתשרוד על חשבון הצמחייה הנמוכה יותר, שנחשפת לפחות אור ממנה.

תשובה (4): אזורי החופים / שממנה ניזונים בעלי חיים / מי המעמקים העשירים במינרלים מגבילים

לא נכון. המשפט אינו הגיוני - מי המעמקים העשירים במינרלים אינם מגבילים את הצמחייה, אלא דווקא תורמים לה.

תשובה (3).

23. השאלה: על פי הפסקה הרביעית, איזו מן התופעות הבאות הייתה כנראה מתרחשת אילו מים חמים היו כבדים ממים קרים?

פתרון: בפסקה נכתב שמים חמים קלים ממים קרים, ולכן המים הקרים הם אלו ששוקעים למטה. באזורי הקטבים, המים שבשכבה העליונה מתקררים יותר מאלו שבשכבה שמתחתיהם - כלומר דווקא המים שלמטה חמים יותר. נבחן מה היה משתנה אילו מים חמים היו דווקא הכבדים.

תשובה (1): באזורי החופים לא הייתה מתרחשת עלייה של מי המעמקים

לא נכון. התופעה של עליית מי המעמקים באזורי החופים נובעת מהסטת המים העיליים בידי הרוח, ואינה תלויה במשקל היחסי של מים חמים וקרים.

תשובה (2): צמחים היו יכולים להתקיים גם במי המעמקים

לא נכון. הסיבה שצמחים אינם יכולים להתקיים במעמקים היא מחסור באור, ועובדה זו לא הייתה משתנה גם אם מים חמים היו כבדים יותר.

תשובה (3): בעלי חיים ימיים לא היו שוקעים במותם

לא נכון. שקיעת גופות של בעלי חיים ימיים אינה קשורה לשאלה אם מים חמים כבדים ממים קרים או להפך.

תשובה (4): אזורי הקטבים היו דלים יותר בבעלי חיים

נכון. באזורי הקטבים המים התחתונים חמים יותר מהעליונים. במצב הנוכחי, מים קרים כבדים יותר ולכן שוקעים, ומי המעמקים העשירים במינרלים עולים למעלה ומאפשרים צמיחה של צמחים שמהווים מזון לבעלי חיים. אם מים חמים היו כבדים יותר, המים החמים שבתחתית היו נשארים למטה ולא היו עולים עם המינרלים שבהם, צמחים לא היו מקבלים את המינרלים הדרושים להם, ובעלי החיים שניזונים מצמחים אלו היו נפגעים.

תשובה (4).